

پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش

دوره ۱۲، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۹

ص ص: ۱۴۵ - ۱۵۶

طراحی مدل معادلات ساختاری نقش عملکرد تیم ملی بر بروز مؤلفه‌های هویت ملی دانشجویان

میثم البخاتی^۱ - بهرام یوسفی^{۲*} - کیوان شعبانی مقدم^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران ۲. دانشیار دانشکده علوم

ورزشی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران ۳. استادیار دانشکده علوم ورزشی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۰۱، تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۰۴/۱۴)

چکیده

ورزش در دنیای امروز به‌عنوان یکی از عناصر سازنده هویت، از جایگاه مهمی برخوردار است که توجه جامعه‌شناسان و مدیران ورزشی را به خود جلب کرده است. در این پژوهش با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته، عملکرد کلی تیم ارزیابی و از طریق پرسشنامه هویت ملی باگدانو (۲۰۱۱) و پرسشنامه محقق‌ساخته میزان تماشای مسابقات ورزشی، مدل عملکرد تیم ملی بر مؤلفه‌های هویت ملی دانشجویان سنجش شد. پس از تأیید روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظر استادان، پایایی پرسشنامه‌های عملکرد تیم ملی و هویت ملی با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۲ و ۰/۹۱ به‌دست آمد و تأیید شد. جامعه آماری پژوهش تمامی دانشجویان کشور بودند که ۳۱۷ نفر از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای از بین دانشگاه‌های کشور به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از مدل معادلات ساختاری استفاده شد که نتایج حاکی از برازش مناسب مدل بود. همچنین نتایج نشان داد که عملکرد تیم ملی بر تمامی ابعاد هویت ملی (آگاهی شناختی، ارزیابی عمومی و ارزیابی شخصی، استقلال، مشارکت رفتاری و پیوند با خود) اثر دارد که در این بین عملکرد تیم ملی بیشترین تأثیر را بر عامل ارزیابی عمومی و کمترین تأثیر را بر عامل آگاهی شناختی گذاشته بود. بنابراین، ضروری است تا به مقوله عملکرد تیم‌های ملی به‌عنوان عامل مهم اثرگذار بر هویت ملی توجه ویژه‌ای صورت پذیرد.

واژه‌های کلیدی

تماشای مسابقات، تیم ملی، دانشجویان، عملکرد، هویت ملی.

مقدمه

هویت ملی، هویت متکثر، فراگیر و گسترده است که از مجموع هویت‌های متنوع فرهنگی و اجتماعی اتباع یک کشور شکل می‌گیرد. هویت ملی عبارت است از وابستگی و تعلق یک فرد یا جامعه به صورت رسمی و قانونی به کشور و دولت-ملت. جغرافیای مشترک، نظام سیاسی مشترک، ساختار اقتصادی مشترک، تاریخ مشترک، فرهنگ مشترک، منافع و زبان مشترک، مؤلفه‌های هویت ملی در یک کشور تلقی می‌شود. این اشتراکات برای ساکنان و شهروندان کشور، روح مشترک ملی ایجاد می‌کند و روابط آنها با وجود ناهمگونی‌های اجتماعی و فرهنگی در پرتو این روح مشترک شکل می‌گیرد (۱). هویت ملی، واژه‌ای است مرکب از دو کلمه «هویت» و «ملت» و از جمله مفاهیمی است که همواره در معرض تغییر هماهنگ با تحولات سیاسی - اجتماعی جوامع بشری قرار داشته است. انسان همان‌گونه که دارای هویت فردی است، دارای هویت جمعی نیز بوده‌اند که آنها را به یک جمع و جماعت بزرگ‌تر پیوند می‌داده است. این هویت جمعی متناسب با شکل سیاسی زندگی آدمی، روزی در قالب قبیله و زمانی هم در قالب امپراتوری‌ها تجلی می‌یافته است و اینک در پیوند با ملت تعریف و تبیین می‌شود. به هر حال، تعریف هویت ملی، به شناخت و تعریف دو واژه هویت و ملت نیاز دارد (۲). گاه هویت ملی و هویت قومی به جای یکدیگر به کار می‌روند. اما باید گفت که هویت ملی و قومی از انواع هویت جمعی است و به معنای احساس همبستگی بزرگ ملی و قومی و آگاهی از آن و احساس وفاداری به آن و فداکاری در راه آن است. ظاهر این تعریف عدم تفکیک بین هویت ملی و هویت قومی است، درحالی‌که هویت ملی در بالاترین سطح طبقه‌بندی هویت قرار دارد و هویت‌های دیگر نمی‌توانند در برابر آن

قرار بگیرند. چون هویت ملی، جمع هویت‌های فردی و اجتماعی در محیط کلان ملی است و مقصود از محیط ملی هم چارچوب سرزمینی دولت مدرن است که به افراد ساکن این حوزه جغرافیایی هویت خاصی می‌بخشد (۳). به عقیده باگدنورا^۱ (۴) نیز هویت ملی، هویتی است که فرد به واسطه ارتباط، تعلق، وابستگی و اشتیاق درونی به کشوری که بدان تعلق دارد، شکل می‌گیرد. این بعد هویت که ناشی از حس ملی‌گرایی است، از شش بعد تشکیل شده است:

۱. **ارزیابی عمومی:** در این بخش فرد سعی می‌کند تا قضاوت و نظرهای دیگران را در خصوص کشور و ملیتش مثبت ارزیابی کند، اینکه افراد در مورد کشور من نظری مثبتی دارند، نشأت گرفته از عملکرد مثبت یک کشور در عرصه‌های گوناگون سیاسی، اجتماعی و ... است.

۲. **ارزیابی شخصی:** در بعد ارزیابی شخصی فرد میزان هوادار بودن خود را نسبت به کشورش بیان می‌کند. وی در این ارزیابی خودش را فرد متعصب به کشورش می‌داند.

۳. **پیوند با خود:** درگیری عاطفی و یکی شدن با هویت ملی پیوند فرد با کشورش را تعیین می‌کند. فرد به کشورش متعصب است و هرگونه توهین و برخورد تند با کشورش را به خود ارتباط می‌دهد، گویی شخص او خطاب قرار گرفته است.

۴. **احساس استقلال:**^۵ حس استقلال نیروی آزادکننده انرژی مثبت است. فرد کشورش را مستقل می‌داند، بنابراین احساس می‌کند آینده وی تحت تأثیر اتفاقاتی است که در درون کشورش می‌افتد و ناشی از تصمیمات دیگر سرزمین‌ها نیست.

4 . Interconnection

5 . Sense of Interdependence

1. Bagendoora

2 . Public Evaluation

3 . Personal Evaluation

سیاسی و اجتماعی‌اند (۶). بی‌شک گرایش فزاینده به ورزش، سبب پیدایش مسائل و موضوعاتی شده است که ذاتاً ماهیت اجتماعی دارند. از آنجا که نیازهای مردم از لابه‌لای شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نشأت می‌گیرد (۷)، از طرف دیگر، بی‌شک میان ورزش و نیروهای گوناگون اجتماعی، سیاسی و اقتصادی تأثیرات متقابلی وجود دارند که این تأثیرات باید به‌طور کامل بررسی شود (۸). هودی^۳ (۹) بیان می‌کند ورزش عرصه حضور قوم‌ها و نژادهای مختلف است و ورزش توانسته ورزشکاران رنگین‌پوست را با اعتقاداتی مختلف در کنار یکدیگر قرار دهد تا سرود ملی بخوانند، تیم ملی‌شان را تشویق کنند و دست اتحاد به‌سوی یکدیگر دراز کنند و هویت واحدی را تشکیل دهند (۹). بررسی‌های صورت‌گرفته در زمینه نقش ورزش بر ویژگی‌های روانی و اجتماعی افراد حاکی از آن است که موفقیت‌ها و شکست‌های تیم ملی به‌طور معناداری می‌تواند بر ویژگی‌های روانی و هویتی افراد تأثیر بگذارد (۱۰-۱۲). محققان علوم انسانی معتقدند که مسابقات ورزشی عرصه‌ای را برای کشورهای جهان فراهم ساخته است که بتوانند در لوای صلح جهانی، به‌گونه‌ای مسالمت‌آمیز، توانمندی‌های خود را در برابر میلیاردها تماشاگر به نمایش بگذارند و ورزشکاران با حضور و موفقیت‌های خود برای مردمان کشورشان غرورآفرینی کنند (۱۳). همین مسئله سبب شده است تا دولت‌ها در سراسر جهان نگاه خاصی به ورزش داشته باشند و از آن در راستای اهداف کشور و منافع آن بهره‌جویند (۱۴). برای مثال، برزیل پس از پیروزی در جام جهانی، غرور ملی را در بین مردم برزیل افزایش داد و ملت احساس می‌کردند که در سطح بین‌المللی سرافرازند و به هویت ملی خود (برزیلی بودن) افتخار می‌کردند (۱۵). در پژوهش پاپوویک و

۵. مشارکت! به میزان مشارکت فرد در مراسم و عمل به دستورها در قانون اساسی کشور، درگیری رفتاری می‌گویند. در این زمینه می‌توان به شرکت در راهپیمایی‌های حمایتی از کشور اشاره کرد.

۶. آگاهی شناختی! میزان آگاهی و شناخت فرد از تاریخچه، آیین و سنن یک کشور تأثیر بسزایی در تشکیل هویت ملی فرد دارد که هرچه این میزان بیشتر و دقیق‌تر باشد، حس ناسیونالیستی فرد قوی‌تر خواهد بود. کشورهایی با سابقه طولانی تمدن و دستاوردهای بین‌المللی افرادی با هویت ملی بالایی را می‌سازند (۴).

بی‌شک نتیجه هویت ملی انسجام و همبستگی ملی، جهت‌دهی به زندگی سیاسی - اجتماعی، کاهش رفتارهای متعصبانه قومی و قبیله‌ای و ... است، اما یکی از مهم‌ترین کارکردهای هویت، همان ایجاد پیوستگی و همانندی است. وقتی هویت در بین مردم شکل گرفت و اشخاص تحت آن تربیت شدند، حفظ یکپارچگی کشور، ایجاد وحدت، آرمان‌های مشترک و ایجاد انگیزه در مقابله با خطرها و ایثار و جان‌فشانی در این راه مسیر می‌شود (۵). حال سؤال این است که چه عاملی موجب می‌شود بر مؤلفه‌های هویت ملی تأثیرگذار باشد؟

در دنیای معاصر کنونی این واقعیت را نمی‌توان انکار کرد که ورزش، به‌خصوص مسابقات تیم‌های ملی، از اهمیت درخور ملاحظه‌ای، در مورد فراهم کردن فضای تفریحی، ارتقای سلامت، ایجاد شغل و درآمد و به‌ویژه خلق و تقویت هویت برخوردار است. در بین بهره‌برداران سیاسی گوناگون که از ورزش شده، ترویج و تبلیغ شعارهای ملی یا حتی تهییج احساسات ناسیونالیستی و تقویت هویت ملی در زمره سالم‌ترین انواع استفاده از ورزش برای نیل به اهداف

این کنشگران دانشجویان هستند، افرادی که به دلیل جوان بودن و آگاهی بالا، نقش کلیدی در حرکت جامعه به سوی تکامل و پیشرفت دارند، از این رو لازم است توجه و گرایش این قشر به مسئله هویت ملی و عواملی که موجب تقویت آن در نزد آنان می‌گردد، شناسایی شود، چراکه دانشجویان به عنوان پیشروان و مدیران تصمیم‌گیرنده و هدایتگر آینده مملکت، در این حوزه جایگاه ویژه‌ای دارند. بنابراین میزان گرایش یا پایبندی دانشجویان به هویت ملی و عوامل تأثیرگذار بر آن و همچنین شناسایی سازوکار شکل‌گیری آن، می‌تواند ترسیم‌کننده چشم‌انداز این مهم در بین دانشجویان باشد. در واقع با توجه به روند رو به رشد ورزش در ایران، آگاهی از نتایج و آثار آن (به‌خصوص در سطح ملی) بر زندگی افراد اهمیت و ضرورت بسیاری دارد که این امر بر عهده محققان علوم ورزشی و مدیریت ورزشی است، چراکه در صورت تأیید تأثیرات معنادارش، به مسئولان سیاسی و ورزشی کشور ایران این امکان را می‌دهد که از این پدیده در راستای کمک به رفع مشکلات قوم‌گرایی و تسکین انسجام ملی و هویت ملی مبادرت ورزند. بنابراین، در پژوهش حاضر به دنبال آنیم تا به درک روشنی از نقش عملکرد تیم‌های ملی ورزشی بر هویت ملی دانشجویان بپردازیم.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر ماهیت و اهداف از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی و مقایسه‌ای است که به شکل مقطعی انجام گرفته و از نظر جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات لازم از نوع مطالعات میدانی است که محقق از طریق توزیع پرسشنامه در بین افراد نمونه به آزمون فرضیه‌های خود پرداخته است. جامعه آماری تحقیق، تمامی دانشجویان

بجلیکا^۱ (۱۶) بیان شد که موفقیت‌های تیم ملی فوتبال آرژانتین در عرصه‌های بین‌المللی سبب تقویت هویت ملی و اتحاد و انسجام سیاهان، سرخ‌پوستان، مهاجران و همسایگان شهری‌شان شده است (۱۶). نتایج پژوهشی کیفی آبل و همکاران^۲ (۱۷) در انگلستان، حاکی از آن بود که حتی اعضای گروه‌های سیاسی افراطی نیز فوتبال ملی را وسیله‌ای برای بیان هویت ملی و اتحاد اقوام و دلبستگی عاطفی به بریتانیا می‌دانند (۱۷). اسدی و همکاران (۱۸)، بویل و ماگنوسون^۳ (۱۹)، گیونس^۴ (۲۰) و وان و گریو^۵ (۲۱) به نقش تیم‌های ورزشی بر هویت ملی و سایر رفتارهای اجتماعی افراد اشاره داشته‌اند. در این تحقیقات بیان شد هرچه میزان تماشای مسابقات تیم ملی در بین جامعه آماری بیشتر بود، اثر آن بر رفتارهای اجتماعی مانند انسجام ملی، هویت ملی، پرهیز از رفتارهای نژادپرستانه و ... بیشتر بود (۱۸-۲۱). در سال‌های اخیر تحقیقات در زمینه نقش ورزش بر سایر ابعاد زندگی انسان چه در زمینه روان‌شناسی ورزش و چه در زمینه جامعه‌شناسی ورزشی، رشد چشمگیری داشته است. ایده اصلی در این نوع تحقیقات این بوده که تحقیقات برای مستند کردن نقش ورزش در زندگی افراد و تأثیر روان‌شناختی آن، مورد نیاز است و از طرفی به دلیل کم بودن تحقیقات اصولی و علمی در این زمینه بررسی این ارتباط در ورزش در حوزه جامعه‌شناسی ورزشی احساس می‌شود. همچنین میزان تماشای ورزش در بین تماشاگران، تنها به سبب بعد تبلیغاتی ورزش جهت توسعه و ترویج ورزش در بین جامعه نیست، بلکه عنصر تقویت‌کننده هویت ملی است (۸). از سوی دیگر، هویت ملی، محصول و نتیجه شیوه خاصی از تعاملات اجتماعی، قومیت‌گرایی و چگونگی ارتباط آنها با یکدیگر است که در این حوزه جاری و ساری است. یکی از

4 . Gibbons

5 . Wann & Grieve

1 . Popovic & Bjelica

2 . Abell

3 . Boyle & Magnusson

سؤال) (شامل سؤالاتی چون «من تمامی مسابقات تیم ملی را در هر رشته ورزشی دنبال می‌کنم»؛ «دنبال کردن مسابقات ورزشی تیم ملی برای من بسیار مهم است» و «من دیگران را هم به تماشای مسابقات ورزشی تیم ملی کشورم تشویق می‌کنم» بود) و پرسشنامه هویت ملی باگدانو (۴) استفاده شد که برای رفع ابهام نگارش و مفهومی، پرسشنامه لاتین، ابتدا توسط متخصص زبان انگلیسی ترجمه و مجدداً به انگلیسی برگردانده شد و باز به فارسی ترجمه شد و برای تأیید روایی و اعتبار در اختیار ۱۰ تن از استادان مدیریت ورزشی قرار داده شد تا ابهامات برطرف و روایی پرسشنامه‌ها، تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS ۱۸ و به منظور سازمان دادن و خلاصه کردن نمرات خام و توصیف اندازه‌های نمونه، از آمار توصیفی (میانگین، درصدها، فراوانی، انحراف معیار، رسم نمودار و جداول) استفاده شد. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، آمار استنباطی از آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها استفاده شد. برای بررسی فرضیه‌های پژوهش نیز از نرم‌افزار ایموس ۸٫۸ به منظور تحلیل عاملی و معادلات مرتبط با ارتباط متغیرهای پژوهش استفاده شد. سطح معناداری در این پژوهش، ۰/۰۵ در نظر گرفته شد، به این معنا که اگر $P \leq 0/05$ شود، فرض صفر رد شده و فرض مقابل تأیید می‌شود.

یافته‌های تحقیق

مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در جدول ۱ آورده شده است.

ورودی سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ بود که در دانشگاه‌های دولتی ایران فعالیت داشتند. از تعداد دانشجویان آمار دقیقی وجود نداشت و از آنجا که صاحب‌نظران مدل‌یابی معادلات ساختاری توصیه می‌کنند که در این‌گونه پژوهش‌ها حجم نمونه حداقل ۲۰۰ نفر باشد، با فرض وجود داده‌های مفقود، و استفاده از روش حداکثر درست‌نمایی (ML)، و همچنین با توجه به تعداد سؤالات پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش حاضر ۳۲۵ دانشجو (از دانشگاه‌های رازی کرمانشاه، صنعتی شریف تهران و شهید بهشتی) از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. برای انجام نمونه‌گیری، نخست فهرست تمام واحدهای دانشگاه‌های سراسری شناسایی و تهیه شد که در این مرحله تنها واحدهای دانشگاهی سراسری برتر مدنظر قرار گرفتند، سپس به‌جز نام این دانشگاه‌ها، نام سایر دانشگاه‌ها حذف شد. سپس تمام دانشگاه‌ها به تفکیک نرخ تنوع پذیرش دانشجو دسته‌بندی شدند و در مرحله بعد با بهره‌گیری از قرعه‌کشی تصادفی نام پنج دانشگاه بیرون کشیده شد و سپس دانشگاه‌هایی که محقق بدان دسترسی داشت، بررسی و به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. پس از اینکه نمونه‌ها پرسشنامه را تکمیل کردند، در نهایت با حذف پرسشنامه‌های ناقص، ۳۱۷ پرسشنامه کامل و بدون نقص بررسی شد و این تعداد نمونه بیشتر از حداقل استاندارد تعیین‌شده بود. از پرسشنامه اطلاعات فردی (شامل ۳ سؤال ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مانند سن، مدرک تحصیلی و جنسیت)، پرسشنامه محقق‌ساخت عملکرد تیم ملی (۴ سؤال)، پرسشنامه محقق‌ساخت میزان تماشای مسابقات ورزشی (۳

جدول ۱. مشخصات دموگرافیک دانشجویان

گروه	جنسیت	سن (سال)			مدرک			درصد فراوانی	مقطع تحصیلی	کارشناسی ارشد دکتری
		درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	دائمه سنی	درصد فراوانی	فراوانی			
زن	۱۵۳	۴۷/۷	۱۰/۹	۳۵	زیر ۲۰	۵۴/۵	۱۷۵	کارشناسی		
مرد	۱۶۳	۵۲/۳	۵۱/۴	۱۶۵	۲۱-۲۵	۳۲/۴	۱۰۴	کارشناسی ارشد		
			۳۷/۶	۱۲۱	۲۶-۳۰	۱۳/۱	۴۲			
			۶۵				۲۰/۳۴			
			۵۰				۱۵/۵۷			
			۵۲				۱۶/۱۹			
			۱۷				۵/۲۹			

با توجه به اینکه زیربنای اصلی مدل‌های تحلیل ساختاری ماتریس همبستگی است، در جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

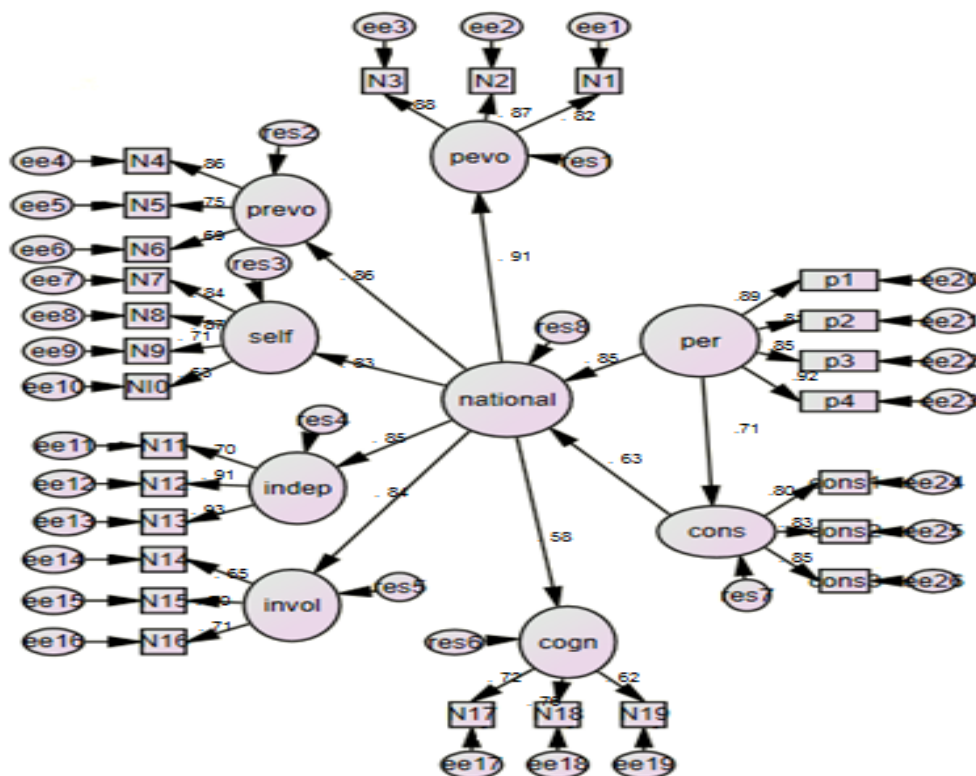
متغیر	عملکرد تیم ملی	تماشای ورزش	ارزیابی عمومی	ارزیابی شخصی	پیوند با خود	احساس استقلال	درگیری رفتاری	آگاهی شناختی
عملکرد تیم ملی	۱							
تماشای ورزش	۰/۵۱۱**	۱						
ارزیابی عمومی	۰/۴۱۶**	۰/۶۲۴**	۱					
ارزیابی شخصی	۰/۳۳۰**	۰/۲۶۳**	۰/۶۰۶**	۱				
پیوند با خود	۰/۲۹۲**	۰/۳۵۲**	۰/۷۶۹**	۰/۵۶۶**	۱			
احساس استقلال	۰/۲۲۴**	۰/۶۲۱**	۰/۵۲۱**	۰/۳۷۱**	۰/۵۵۱**	۱		
درگیری رفتاری	۰/۲۵۹**	۰/۴۳۴**	۰/۶۷۶**	۰/۵۳۵**	۰/۷۱۱*	۰/۵۷۴**	۱	
آگاهی شناختی	۰/۲۱۲**	۰/۴۲۵**	۰/۵۱۳**	۰/۳۲۱**	۰/۵۴۴	۰/۴۹۹**	۰/۶۴۱**	۱

** معنادار در سطح ۰/۰۱ (آزمون دودامنه)

* معنادار در سطح ۰/۰۵ (آزمون دودامنه)

در بررسی آزمون فرضیه تحقیق مبنی بر نقش عملکرد تیم ملی بر ابعاد هویت تیم ملی نیز از معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج این آزمون در شکل ۱ آورده شده است.

ضرایب همبستگی بین زیرمتغیرها نشان می‌دهد که رابطه بین تمامی متغیرهای تحقیق معنادار بوده است. همچنین در بین زیرمتغیرهای هویت ملی ارزیابی عمومی بیشترین همبستگی را با عملکرد ($r=0/416$) و کمترین میزان همبستگی را آگاهی شناختی ($r=0/212$) دارد.

شکل ۱. مدل تأثیر عملکرد تیم ملی بر هویت ملی دانشجویان با توجه به میزان تماشای مسابقات تیم ملی

لگوی ابتدایی پژوهش با توجه به شاخص‌های برازش تأیید شد. نتایج حاصل از شاخص‌های برازش در خصوص مدل تحقیق در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازش الگوی پژوهش

مدل کلی	X2/df	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	PNFI
میزان قابل قبول	> ۳	< ۰.۰۸	> ۰.۹	> ۰.۹	> ۰.۹	> ۰.۸
مقادیر محاسبه شده	۲/۰۸	۰/۰۶	۰/۹۲	۰/۹	۰/۹۴	۰/۷۹

ملی تأثیرگذار است، به عبارت دیگر فرضیه تحقیق تأیید می‌شود. شایان ذکر است تأثیر عملکرد بر ابعاد هویت ملی مستقیم است، یعنی با افزایش مطلوبیت عملکرد، هویت ملی دانشجویان بیشتر می‌شود. گفتنی است عملکرد بیشترین تأثیر را بر ارزیابی عمومی داشته است و با توجه به میزان تأثیر ($\beta = ۰/۹۱$) می‌توان گفت به ازای یک واحد عملکرد، $۰/۹۱$ واحد در ارزیابی عمومی تغییر به وجود می‌آید. تفسیر سایر متغیرها هم به همین شکل است و صرفاً میزان تأثیر تغییر می‌کند.

با توجه به شاخص‌ها و خروجی‌های نرم‌افزار ایموس می‌توان گفت که داده‌ها با مدل منطبق‌اند و شاخص‌های ارائه شده نشان می‌دهد که در مجموع مدل ارائه شده مناسب است و داده‌های تجربی در اصطلاح به خوبی با آن منطبق‌اند. در جدول ۴ نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق آورده شده است.

با توجه به مقادیر معناداری، عملکرد تیم ملی نتوانسته است به طور مستقیم و غیرمستقیم هویت ملی را تحت تأثیر قرار دهد، از این رو می‌توان گفت عملکرد بر همه ابعاد هویت

جدول ۴. نتایج اجرای مدل ساختاری تأثیر عملکرد تیم ملی بر ابعاد هویت ملی

فرضیه‌ها	میزان اثرگذاری	خطای معیار	نسبت بحرانی	نتیجه
تأثیر عملکرد تیم ملی بر هویت ملی	۰/۸۵	۰/۰۱۲	۵/۹۷	معنادار
تأثیر عملکرد تیم ملی بر تماشای مسابقات تیم ملی	۰/۷۱	۰/۰۱۷	۵/۱۳۳	معنادار
تأثیر تماشای مسابقات بر هویت ملی	۰/۶۳	۰/۰۱۹	۴/۸۹۱	معنادار

بحث و نتیجه‌گیری

در شرایطی که بحران فرهنگی و غربزدگی، هویت جوانان ایرانی را تهدید می‌کند، هر پدیده‌ای که بتواند هویت ملی را تقویت کند، اهمیت دارد (۳). بیشتر تحقیقات نشان داده‌اند که ورزش پدیده‌ای است که می‌تواند بسیاری از رفتارهای انسان را تحت تأثیر قرار دهد (۷). ورزش، عرصه فعالیت‌های الگومند، ساختارهای اجتماعی و روابط میان‌نهادی است که فرصت منحصربه‌فردی را برای مطالعه و فهم پیچیدگی‌های حیات اجتماعی فراهم می‌آورد (۲۱). در عین حال که ورزش، محصول واقعیت اجتماعی است، منحصربه‌فرد نیز است. هیچ‌یک از دیگر نهادها، البته شاید به‌استثنای دین، دارای آن رمز، احساس غم توأم با شادی، فکر کردن به حادثه‌ای، تثبیت فرهنگی انگاره رمانتیک که ورزش آنها را داراست، نیستند. هیچ فعالیت دیگری این‌چنین تناقض‌آمیز، امر جدی را با امر غیرجدی، تفریح و نشاط را با شدت و قوت، و امر ایدئولوژیکی را با امر ساختاری، ترکیب نمی‌کند (۷).

مطالعه‌های اجتماعی نشان داده‌اند که در هر دوره‌ای از جوامع انسانی، پدیده‌هایی شکل گرفته‌اند که با گرفتن قالب‌هایی نمادین و حرکت در معنایی فراتر از مفهوم ظاهری خود، اذهان و فعالیت‌های بشری را متأثر ساخته و در سوگیری، سرعت و چگونگی حرکت جوامع نقش درخور توجهی ایفا کرده‌اند. ورزش و رویدادهای ورزشی را بدون شک می‌توان یکی از درخور توجه‌ترین پدیده‌های جامعه

بشری در زمان حال به حساب آورد. در زمان اندکی که از ظهور مسابقات ورزشی می‌گذرد، ورزش ملی از شکل ورزش و عاملی برای تفریح و سرگرمی یا حفظ سلامت، به پدیده‌ای اجتماعی و مسابقات و رویدادهای ورزشی به یک واقعه اجتماعی در جهت تثبیت هویت ملی و انسجام ملی تبدیل شده است (۷، ۱۶، ۱۸). نتایج این پژوهش نیز نشان داد که عملکرد تیم ملی ایران در رقابت‌های بین‌المللی تأثیر چشمگیری بر ابعاد هویت ملی آنان گذاشته است، علاوه بر آن، تماشای رقابت‌های تیم ملی نیز عامل تأثیرگذار دیگر بر هویت ملی جوانان دانشجو بود که در این پژوهش نشان داده شد که عملکرد تیم ملی علاوه بر آنکه به‌طور مستقیم هویت ملی جوانان را تحت تأثیر قرار داده، بلکه به‌طور غیرمستقیم و از طریق تماشای مسابقات تیم ملی نیز آن بر آن مؤثر بوده است. این نتیجه با نتیجه پژوهش ملیسا و همکاران (۸) که به نقش تماشای ورزش در شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی تأکید کرده‌اند، همسوست. یافته‌ها نشان دادند که ارزیابی عمومی، تأثیرپذیری بیشتری با عملکرد تیم ملی دارد. در ارزیابی عمومی، حضور تیم ملی در عرصه بین‌المللی این حس را در فرد بیدار می‌کند تا قضاوت و نظرهای دیگر ملت‌ها را نسبت به کشورش مثبت ارزیابی کند. به همین دلیل سیاستمداران و سران دولت‌های بسیاری در میدان ورزشی حضور پیدا می‌کنند تا از عملکرد تیم ملی به‌منظور بیان قدرت کشور خود بین دیگر ملت‌ها بهره‌جویند. همان‌طور که در پژوهش اخوان کاظمی و شاه

گوناگون مردم به‌صورت خودجوش به خیابان‌ها هجوم می‌آورند و جشن و سرور ملی در سراسر کشور برگزار می‌شود (۲۳). به گفته فانک (۷) در تحقیقات جامعه‌شناسی ورزشی، «شما کدام پدیده اجتماعی را سراغ دارید که این‌گونه احساسات ملی‌گرایانه یک کشور را به جوش آورد و آنان را به پایکوبی در خیابان‌ها و برگزاری مراسم و جشن‌های استقبال از قهرمانان ورزشی‌شان تشویق کند؟ آیا این همان تأثیر شگرف ورزش نیست که این‌چنین توانسته است رفتار یک ملت را تحت تأثیر خود قرار دهد و افراد را تنها با یک ملیت واحد به دور هم جمع کند؟» (۷). عملکرد تیم ملی همچنین به‌طور مستقیم و از طریق متغیر میانجی تماشای مسابقات ورزشی، توانسته بود تأثیر مثبتی بر بعد پیوند با خود داشته باشد. بعد پیوند با خود به درگیری عاطفی و یکی شدن ملیت و فرد می‌پردازد (۱۴). در نهایت، عملکرد تیم ملی بر بعد آگاهی شناختی نیز تأثیر داشت؛ البته این میزان اثر نسبت به سایر ابعاد کمترین میزان را داشت، اما مقدار کلی این تأثیر نیز چشمگیر بود. این بعد به میزان آگاهی فرد از تاریخچه، آیین و سنن یک کشور اشاره دارد. در واقع نتیجه این تحقیق نشان داد که عملکرد تیم ملی به‌عنوان نماینده یک کشور می‌تواند عاملی تسهیل‌کننده در تطبیق با هویت ملی باشد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های وان و گریو^۱ (۲۱)، بویل و ماگنوسون^۲ (۱۹)، آلن و همکاران (۱۴)، باگدانو (۵)، گیبونس^۳ (۲۰) و اسدی و همکاران (۱۸) همخوانی دارد. در پژوهش باگدانو که دانشجویان ایرلندی و صربستانی زن و مرد بررسی شدند، نشان داده شد ورزش عامل تأثیرگذار بر هویت فرد (ملی و مذهبی) است. تعاملات فرد در ورزش ملی، حضور در برابر رقبای دیرین سیاسی و تلاش برای تشویق تیم ملی، اموری هستند که میزان هویت فرد را تقویت می‌کنند. در

قلعه (۲۲) بیان شد، هر گاه تیم ملی فوتبال انگلیس در مقابل آلمان قرار می‌گیرد، واکنش عاطفی مردم سراسر انگلیس را در پی دارد و این نشان‌دهنده پیوند عمیقی بین عملکرد تیم ملی فوتبال و هویت ملی است. اگرچه سال‌های زیادی از جنگ جهانی می‌گذرد، همچنان برای بسیاری، نبرد ورزشی آلمان و انگلیس یادآور اختلاف‌ها و تعارض‌های سیاسی و نظامی نیمه قرن بیستم است. وینسون چرچیل، نخست‌وزیر پیشین انگلیس در مورد رابطه جنگ و رقابت‌های ورزشی بین‌المللی گفته است: «صلاح در این است که ملت‌ها در میادین ورزشی درگیر شوند تا در میدان جنگ» (۲۲). همچنین عملکرد تیم ملی توانسته بود میزان تأثیر یکسانی بر ارزیابی شخصی و استقلال جوانان دانشجویان داشته باشد. احساس اینکه کشوری مستقل است، انرژی مثبت را در افراد یک ملت ایجاد می‌کند، چراکه هر آنچه را که در کشورش اتفاق می‌افتد، جدای از تصمیمات دیگر کشورها می‌داند و اینکه آینده خود و کشورش را به یکدیگر پیوند می‌زند. در هر مسابقه‌ای که تیم ملی یک کشور حضور دارد، نمادهای استقلال آن کشور (چون پرچم و سرود ملی) حضور دارند. در ارزیابی شخصی فرد خود را هوادار کشورش می‌داند و زمانی که تیم ملی به رقابت می‌پردازد، خود را به‌عنوان هوادار موظف می‌داند تا به هواداری کشورش برخیزد (۱۶). درگیری رفتاری نیز از مباحث جالبی است که عملکرد تیم ملی توانسته است بر آن اثرگذار باشد. درگیری رفتاری به میزان مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی چون انتخابات ریاست جمهوری، راهپیمایی‌های حمایتی و ... اشاره دارد که تمامی این فعالیت‌ها به برنامه‌ریزی و سپس فراخوانی و تشویق به شرکت نیاز دارند (۴)؛ اما ما شاهد آنیم که پس از هر بار پیروزی و کسب موفقیت تیم ملی ایران در عرصه‌های

3 . Gibbons

1 . Wann & Grieve

2 . Boyle & Magnusson

تحقیق پاپوویک و بچلیکا (۱۶) و فانک (۷) هم ورزش ملی به‌عنوان حصارى که بتواند سبب حفظ هویت ملی شود، معرفی شده است. برخلاف پژوهش‌هایی که ورزش را عاملی جهانی شدن دانسته و بیان داشته‌اند که سبب دوقطبی شدن هویت فرد می‌شود، این نتیجه بیان داشت عملکرد خوب تیم ملی می‌تواند زمینه ارتقای هویت ملی را فراهم سازد. به‌طور کلی و در جمع‌بندی تحقیق می‌توان گفت که با وجود تفاوت‌های فرهنگی، قومی و نژادی جوانان ایرانی، زمانی که عملکرد تیم ملی مورد رضایت آنان باشد، هویت ملی افراد نیز تقویت می‌شود، زیرا پیروزی را افتخاری بزرگ قلمداد می‌کنند و به ملیت خود می‌بالند. به این دلیل است که هر کشور در مسابقات بین‌المللی سعی می‌کند بهترین عملکرد را از خود نشان دهد.

منابع و مآخذ

1. Smith, B., Bundon, A., & Best, M. Disability sport and activist identities: A qualitative study of narratives of activism among elite athletes' with impairment. *Psychology of Sport and Exercise* (2016). 26:139-148.
2. Hwang, D., Chiu, W. Sport and National Identity in Taiwan: Some Preliminary Thoughts. *Journal of East Asian Sport Thoughts* (2010). 1: 1-20.
3. Ahmadi, Sirous. Noahi, Saeed. Farrokhi, Alireza. Comparison of the self-esteem of Iranian citizens before and after the success of the Iranian national team in the 2014 World Cup. *Sporting research and behavioral study*. 12th year (2016). 23. P. 101-112. [persian]
4. Bogdanov, D. Influence of National Sport Team Identity on National Identity. A Dissertation submitted to the Department of Sport Management in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy (2011).
5. Birjami Igeder, Jamal al-Din. Jalali Farahani, Majid. Beryami Igdeer, Bibi Gul. Designing Structural Equation Modeling The role of team identity in the emergence of the components of citizenship behavior of spectators. *Sport Management Studies* (2014). No. 26. pp 93-108. [persian]
6. Ahmadi, S. A study of effects of Iranian national football team results in 2006 world cup on national identity of citizens. *Olympic* (2007). 37: 85-96. [persian]
7. Funk, D. Introducing a Sport Experience Design (SX) framework for sport consumer behavior research. *Sport Management Review* (2017). 2 (20):145-158.
8. Melissa, A., Wolfson, S., Neave, N., Moss, M. Perspectives on the home advantage: A comparison of football player fans and referees. *Journal of Psychology of Sport and Exercise* (2012). 13: 311-316.
9. Huddy, L. From Group Identity to Political Cohesion and Commitment. To appear in *Oxford Handbook of Political Psychology* (2013).
10. Donnelley, R.R. Reaching higher, Building on the success of sport. *Edinburgh, Scottish Executive* (2007). P39.
11. Kelley, J. Ethnic feelings and politics in Australia. *Worldwide Attitudes* (1996). 15, 1-8.
12. Rose, R. National pride in cross-national perspective. *International Social Science Journal* (1985). 1: 85-96.
13. Hashemi, Z. Javadi Yeganeh, M.R. Football and national identity. *National Studies* (2008). 2: 107-125. [persian]
14. Allen, James. T., Drane, Dan. D., Byon Kevin. K., Mohn, Richard. S. Sport as a vehicle for socialization and maintenance of cultural identity: International students attending American universities. *Sport Management Review* (2010). 13, pp: 421-434.
15. Lever, J. Soccer madness. Chicago: University of Chicago Press (1983). p145.
16. Popović, S., Bjelica, D. Do Significant Achievements of National Football Team Can Strengthen National Identity in Montenegro? *Monten. J. Sports Sci. Med* (2014). 3: 31-33.

17. Abell, J. Condor, S. Lowe, R. D. Gibson, S. Stevenson, C. Who ate all the pride? Patriotic sentiment and English national football support. *Nations and Nationalism* (2007). 13(1):97-116.
18. Asadi, H., Naghipour Givi, B., Javid, M. The Relationship between Team Identity and Media Consumption in Iranian Ethnic Groups. *International Research Journal of Applied and Basic Sciences* (2014). 8 (3): 356-361 [persian]
19. Boyle BA, Magnusson P. Social identity and brand equity formation: a comparative study of collegiate sports fans. *Journal of Sport* (2007).
20. Gibbons, T. English national identity and the national football team: the view of contemporary English fans. *Soccer & Society* (2011). 12 (6):865-879.
21. Wann DL, Grieve FG. Biased evaluations of in-group and out-group spectator behavior at sporting events: The importance of team identification and threats to social identity. *The Journal of social psychology* (2010). 145(5): 531-546.
22. Akhavan Kazemi, Massoud. Shah Qala, Safi Allah. The Impact of Football on the Element of National Identity. *Journal of Cultural Studies – Communications* (2013). No. 23. Pages 115-135. [persian]
23. Rahmati, M., Kabiri, S., ShadManfaat, SM. Team Identification, Sport Fandom Identity and Willingness to Verbal/Physical Aggressive Actions among Soccer Fans (Case Study: Damash's Soccer Fans). *International Journal of Basic Sciences & Applied Research* (2014). 3 (10):760-764. [persian]

Structural Equation Modeling of the Role of National Team Performance in University Students' National Identity Components

Meysam al-Bakhati¹ - Bahram Yousefi^{2*} - Keyvan Shabani Moghaddam³

1. Ph.D. Student of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran 2. Associate Professor, Faculty of Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran 3. Assistant Professor, Faculty of Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

(Received: 2018/1/21; Accepted: 2018/7/5)

Abstract

In our world today, sport has attracted the attention of sociologists and sport managers as one of the key elements of identity. This study evaluated the overall performance of the team using a researcher-made questionnaire and assessed the national team's performance model on national identity components in university students by the National Identity Questionnaire of Bagdono (2011) and the researcher-made sport watching questionnaire. After the face and content validity of the questionnaires were confirmed using professors' viewpoints, their reliabilities were obtained as 0.72 and 0.91 respectively using Cronbach's alpha method. The statistical population consisted of all Iranian students and 317 students were selected as the sample from universities of Iran through multistage cluster sampling method. Structural equation modeling was used to test the research hypotheses. The results indicated that the model had a good fit. Also, the results showed that the national team's performance affected all aspects of national identity (cognitive awareness, general and personal assessment, independence, behavioral participation and self-linkage). In the meantime, the national team's performance had the most effect on the general assessment and the lowest effect on the cognitive awareness. Therefore, it is necessary to pay special attention to the performance of national teams as an important factor influencing national identity.

Keywords

University Students, Watching Competitions, Performance, National Team, National Identity.

---

* Corresponding Author: Email: bahramyoosefy@yahoo.com, Tel: +989181315184